

CEGESOMA NEWSLETTER

NR 58 - SEPTEMBER 2020

[nl](#) [fr](#) [en](#)

INVENTARIS

De inventaris van het archief van Jacques Wynants, voormalig correspondent van het CegeSoma en vele jaren voorzitter van de vzw Vrienden van het Soma, is zopas verschenen. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/publication/de-inventaris-van-de-archieven-van-jacques-wynants-verschenen>

ADOCHS PROJECT

Dit project, dat de kwaliteitscontrole van gedigitaliseerde erfgoedcollecties wil optimaliseren, gaat zijn laatste fase in. Er wordt nu een methodologische gids opgesteld met een stappenplan voor de digitaliseringsprojecten van erfgoedinstellingen. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/project/een-nieuwe-onderzoekster-voor-het-projectteam-adochs>

ONDERZOEK

Op initiatief van de Provincie Limburg werd bij het CegeSoma een nieuw onderzoeksproject gelanceerd over de het provinciebestuur van Limburg tijdens WO II. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/project/een-nieuw-onderzoeksproject-het-provinciebestuur-limburg-tijdens-wereldoorlog-ii>

BIBLIOTHEEK

Een nieuwe schenking met werken die van belang zijn voor al wie belangstelling heeft voor het Oostfront en de Waffen-SS-eenheden die daarbij betrokken waren. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/oorlogsnostalgie-%E2%80%A6-de-bibliotheek-van-ian-vincx>

LEZING

Hoe hebben geschiedkundigen de voorbije 75 jaar geprobeerd om hun historische "waarheid" over WO II vorm te geven? Bekijk de lezing die Nico Wouters hierover gaf bij de Vlaamse Academie van België op 23 september II. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/news/historische-waarheid-en-beeldvorming-over-woii-belgi%C3%AB-tijden-van-zogenaamde-%E2%80%98post-truth%E2%80%99>

PANDEMIE COVID-19

Herinnering aan de inschrijvingsmodaliteiten voor een bezoek aan de leeszaal. [\[MEER INFO\]](#)

<https://www.cegesoma.be/nl/corona-maatregelen-en-uw-bezoek-aan-de-leeszaal>

[Home](#) » [Publication](#) » De inventaris van de archieven van Jacques Wynants is verschenen !

De inventaris van de archieven van Jacques Wynants is verschenen !

Les fonds Jacques Wynants et Yvan Simonis aux Archives de Verviers

[Oorlog en Maatschappij](#) [Wereldoorlog I](#) [Wereldoorlog II](#) [Inventaris](#)

Ondanks de onzekerheden van het leven willen veel mensen iets achter laten voor het nageslacht, of prozaïscher, voor hun familie. Op die manier hebben zij het gevoel – eigenliefde, hoogmoed, trots, illusie ... ? – dat hun aards bestaan niet voor niets is geweest en dat er iets van hen blijft voortleven, iets dat hen typeert, ver verheven boven de biologische afstamming en de nevelen der herinnering die toch vervagen in de loop der tijden ... Een zeer verdienstelijke poging om de dood te overstijgen, ook al bevindt die zich in de categorie 'oncontroleerbare verwachtingen'. In ieder geval, hoop doet leven !

Het is geen geheim dat historici over het algemeen niet rijk worden van hun werk en zich evenmin geroepen voelen om materiële rijkdom te vergaren maar zich eerder tevreden stellen met het nalaten van een intellectueel kapitaal aan hun familie of diegenen die hun passie met hen delen. Dat kapitaal bestaat veelal uit "oud papier", tenminste zo wordt het door gewone of ongeduldige erfgenamen bestempeld.

Historicus Jacques Wynants, die tientallen jaren één van de meest trouwe en actieve correspondenten van het CegeSoma was, maar ons spijtig genoeg in november 2018 heeft verlaten, zou hoogstwaarschijnlijk heel tevreden geweest zijn met de bestemming die zijn in een halve eeuw vergaard historisch patrimonium over zijn geliefde stad Verviers en haar omgeving heeft gekregen. Dit erfgoed is niet verspreid, maar is in al zijn rijkheid en diversiteit (bijna 80 archiefdozen, stapels kranten van de 20ste eeuw, mappen, enz.) volledig toevertrouwd aan het gemeentearchief van de oude wolstad, rue Pont de Sommeleville. Dat deze massa documentatie niet in het vergeetboek dreigt te raken, maar recent is opengesteld voor een groot geïnteresseerd publiek dankzij een inventaris gerealiseerd onder auspiciën van het Wetenschappelijk Geschiedkundig Comité van Verviers is de kers op de taart. Deze inventaris kwam tot stand dankzij Freddy Joris, oude vriend van Jacques en historicus, gewaardeerd voor de kwaliteit van zijn werk over de regionale pers en patrimonium.

Kortom, dit omvangrijk archieffonds, dat eenieder zal interesseren die belang stelt in de geschiedenis van Verviers en omgeving gedurende de Tweede Wereldoorlog, heeft een veilige thuishaven gevonden aan de oevers van de Vesder. Iedereen die van geschiedenis houdt kan hier alleen maar blij om zijn.

De digitale versie van de inventaris van het archieffonds door Jacques Wynants nagelaten aan de stad Verviers vindt u hier : [Les Fonds Jacques Wynants et Yvan Simonis aux Archives de Verviers](#), Verviers, CSHV, 2020, 200 p. of op [de website van Freddy Joris](#).

DETAILS VAN HET PRODUCT

Aantal bladzijden: 200 p.

Datum van verschijnen: juni 2020

Uitgever: Verviers, CSHV

AUTEUR(S)

Freddy Joris

BLADEREN

TAGS

[Heemkunde](#) [Wallonië](#) [bezetting](#) [economische geschiedenis](#)

© Cegesoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Project](#) » Een nieuwe onderzoekster voor het projectteam ADOCHS

Een nieuwe onderzoekster voor het projectteam ADOCHS

War and Society

In 2016 lanceerde het CegeSoma samen met de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR), de VUB en de ULB het ADOCHS-project (Auditing Digitalization Outputs in the Cultural Heritage Sector) over de optimalisering van de processen voor kwaliteitscontrole van gedigitaliseerde erfgoedcollecties.

Het project, dat nu wordt gecoördineerd door Anne Chardonens en Nico Wouters, gaat een laatste fase in en het team heeft daarvoor een nieuwe onderzoekster aangetrokken, Chloé Brault. Zij zal een methodologische gids opstellen met alle verschillende stappen in een digitaliseringsproject van erfgoedinstellingen, m.a.w. een synthese van de resultaten die sinds het begin van het onderzoek werden behaald.

Deze tool, die bestemd is voor de digitaliseringsdiensten van de federale instellingen en hun leidinggevenden, zal de erfgoedactoren sensibiliseren voor de uitdagingen en de "best practices" inzake digitalisering. De in de eerste plaats praktisch bedoelde gids zal een overzicht geven van alle stappen in een digitaliseringsproces, zoals de voorbereiding van de documenten, het toekennen van metadata, het benoemen van de bestanden en de bewaring van gedigitaliseerde gegevens, waarbij voor elke stap het accent zal worden gelegd op de kwaliteitscontrole.

Op termijn moet de verspreiding van dergelijke tool leiden tot een harmonisering van de bestaande praktijk bij de verschillende culturele en wetenschappelijke instellingen. Tevens krijgt elke actor die betrokken is bij het digitaliseringsproces van erfgoed zicht op het belang van zijn of haar rol in het globale proces.

01/09/2020 – 31/08/2021

Project Manager(s)

Projectmedewerker(s)

INTERESSANTE LINKS

[Het project ADOCHS](#)

[De website van het project ADOCHS](#)

Partners

TAGS

[digital humanities](#)

© Cegesoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Project](#) » Een nieuw onderzoeksproject: Het provinciebestuur Limburg tijdens Wereldoorlog II

Een nieuw onderzoeksproject: Het provinciebestuur Limburg tijdens Wereldoorlog II

World War II

Het optreden van Antwerps gouverneur Cathy Berx om de verspreiding van het coronavirus in te dijken gaf het provinciale bestuursniveau meer zichtbaarheid voor de burgers, die in normale omstandigheden niet zo nauw met de provincie in contact komen. Ook tijdens de Tweede Wereldoorlog speelden de provinciebesturen een prominenter rol in het dagelijks leven van de bevolking. De provincies vormden bijvoorbeeld de draaischijf in het rantsoeneringssysteem en moesten de inwoners mee beschermen tegen luchtaanvallen.

Merkwaardig genoeg werd over het provinciale niveau tijdens de Tweede Wereldoorlog nog maar weinig onderzoek verricht. Het valt dan ook toe te juichen dat de provincie Limburg het initiatief nam om onderzoek te laten uitvoeren over de geschiedenis van het provinciebestuur tijdens de Tweede Wereldoorlog. Na een beperkte aanbesteding werd het onderzoek toegewezen aan het Rijksarchief/CegeSoma.

Archiefinventaris en historisch onderzoek

De opdracht valt uiteen in twee luiken. Het eerste omvat de aanvulling en herwerking van een bestaande, gedateerde inventaris van het archief WO II van het provinciebestuur.

Het tweede deel van de opdracht beslaat historisch onderzoek naar de rol van het provinciebestuur tijdens de bezetting en moet uitmonden in een geïllustreerde publieksgerichte tekst. Daarbij zal niet alleen aandacht uitgaan naar het functioneren van de provinciale administratie, maar wordt ook gefocust op de impact van het bestuur op de bevolking. Daarom zullen de nieuwe sociaal-economische taken van de provincie, op vlak van ravitaillering bijvoorbeeld, hier centraal staan.

De perspectieven voor het onderzoek zijn alvast veelbelovend: de archiefprospectie wees uit dat naast de gebruikelijke bronnen van formeel-administratieve aard (dienstorders, reglementen, interne richtlijnen, formulieren...) voldoende materiaal aanwezig is dat toelaat om het perspectief 'van onderop' in kaart te brengen (klachten van burgers, verslagen van controleurs over allerlei inbreuken op de reglementering). Omdat het project over tien maanden loopt, zullen de resultaten eerder exploratief van aard zijn en kan de geschiedenis van het provinciebestuur niet in al zijn aspecten onderzocht worden. Toch zullen we in elk geval een beter beeld krijgen van de rol van het provinciebestuur tijdens de bezetting.

Aline Thomas, master in de geschiedenis en taal- en letterkunde Nederlands-Duits (UGent), is met het onderzoek belast. Ze deed eerder al ervaring op bij Geheugen Collectief.

15/07/2020 – 14/02/2021

Project Manager(s)

Projectmedewerker(s)

Partners

TAGS

[archief](#) [Vlaanderen](#) [economische geschiedenis](#) [politieke geschiedenis](#) [sociale geschiedenis](#)

[bezetting](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Oorlogsnostalgie ... de bibliotheek van Jan Vincx

Als we sommige goede auteurs mogen geloven " bestaat de mens uit zijn bibliotheek". Deze forse bewering moet ongetwijfeld wat genuanceerd worden, want bij het ouder worden veranderen de interesses (zowel bij mannen als bij vrouwen) en vanuit de opeenvolgende passies (of professionele bezigheden) kan een eclectische bibliotheek ontstaan. Natuurlijk kan een kenmerkende gebeurtenis in het leven van een persoon soms onvermijdelijk zijn weerslag vinden in diens boekencollectie, of kan een traumatische ervaring zich in een waarheidsgetrouwe of gefantaseerde papieren wereld manifesteren. Zelden mondt dit "verleden dat nooit overgaat" uit in vreedzame geschriften; of ze nu uit de hoek van een zogenaamde hervonden sereniteit komen of ze onder een meer wetenschappelijke benadering vallen, het blijft een kwestie van objectief inventariseren of de gebeurtenissen, overspoeld door de tijd, met een andere blik waar te nemen ... Hier en daar sijpelt het gewicht van wreedaardige herinneringen, ijdele momenten van euforie, verloren hoop, verkwanselde jeugd, niet gehouden beloftes binnen ... Dit soort literatuur en gevoelens (waaronder wrok) komt door de eeuwen heen en in alle landen veelvuldig voor in kringen van oud-strijders ...

Onvermijdelijk dat de bibliotheek van het CegeSoma, in essentie en door haar "*Mission statement*" gewijd aan de studie van de twee wereldoorlogen, met dit soort literatuur in aanraking komt. De bibliotheek had hier al aandacht voor door de overvloed aan van dit type documenten in haar bezit, nu eens persoonlijke dagboeken of in eigen beheer uitgegeven herinneringen van soldaten, dan weer historische verslagen van grote eenheden te velde of van strategisch belangrijke operaties. Deze laatste categorieën kunnen rekenen op de bereidwillige steun van een uitgeverij en hopen op een ruime weerklank onder het lezerspubliek. Onnodig te zeggen dat de historicus van dienst zeer snel de beperking van dit soort producties inziet en vooral ook de niet geringe subjectiviteit ervan. In het licht van de oneindigheid, overstijgt de auteur nauwelijks de feitelijkheid van de dingen, conceptualiseert weinig, en plaatst zijn persoonlijke odyssee of die van de oorlogs- of militante gemeenschap waar hij in een bepalende fase van zijn leven deel van uitmaakte, nauwelijks in perspectief.

Met andere woorden, het kritisch karakter van dit soort geschriften is zwak en bewust of onbewust hebben deze teksten een sterk verontschuldigende toon, alsof de ontberingen die uit deze keuzes resulteren alles rechtvaardigen, alles goedpraten. Er werd ook één en ander "vergeten" : de herinnering aan her en der tussen twee veldslagen door gepleegde feiten houdt immers het risico in dat de hedendaagse lezer de waarde of de zuiverheid van de extreme engagementen "in illo tempore" in een ander daglicht zou kunnen zien. Toch schetst het systematisch verzamelen van deze geschriften, dankzij hun feitelijkheid, een

psychologisch beeld van deze periode en van de gemeenschap in deze specifieke tijdsgeest.

Op deze manier is de bibliotheek van Jan Vincx, die zijn familie recent aan onze instelling geschonken heeft, representatief voor deze 'geëngageerde' literatuur, maar veeleer door het strikt militaire karakter ervan dan door een militant en politiek raakvlak. Jan Vincx is zeker geen onbekende in het wereldje van Nederlandstalige historici die de Tweede Wereldoorlog bestuderen. Als Oostfrontvrijwilliger bij de *Waffen-SS* op twintigjarige leeftijd is hij één van hen die "teruggekeerden maar die niet op hun engagement terugkwamen". Uit zijn bibliotheek blijkt de gelijkenis van zijn Vlaams ideaal met zijn engagement in feldgrau uniform in

dienst van Groot-Duitsland en van het 'Nieuw Europa'. Een "Nieuw Europa" met, zoals algemeen geweten, een ietwat speciale toonaard ... Vincx verzamelde tientallen, honderdtallen werken over de "kruistocht naar het oosten" en de verschillende daarbij betrokken eenheden dan de *Waffen-SS* en stelt zich niet echt vragen: hij (her)bekijkt de strijd en de soldaten zonder iets te ontkennen of de doeleinden in vraag te stellen (men kan raden waartoe de germanisering van Rusland zou geleid hebben, mocht het *Reich* de overwinning hebben behaald). Het is duidelijk hoezeer deze overwegend Nederlandstalige literatuur uit het register van de 'krijgskunst' aan de clichés beantwoordt. Bovendien past ze ook in wat in de jaren '70 en '80 gangbaar was, toen de censuur van na de Tweede Wereldoorlog in de loop der tijd verflauwd was. Dit gaf historici en amateurhistorici de mogelijkheid om zonder veel terughoudendheid over de collaboratie te schrijven. Onder die amateurhistorici vinden we Jan Vincx, productief auteur van een uitgebreid oeuvre, want hij heeft zich niet beperkt tot het samenstellen van een thematische bibliotheek: er is het monumentale werk "*Vlaanderen in uniform*" (7 volumes) van 1980 tot 1984 uitgegeven bij "Etnika" (nog altijd populair bij fans van uniformologie), maar ook kleinere bijdragen van rechtvaardigende aard zoals de collectieve werken die hij sponsorde: *Wee de overwonnenen! Strijd en offergang van de Vlaamse vrijwilligers tijdens en na de Tweede Wereldoorlog van 1940 tot nu ...* (ook verschenen bij "Etnika" in 1985) of *Archivalia 1940-1945: Vlamingen aan het Oostfront, Vlamingen op het thuisfront* ("Etnika", 1995).

In deze verzameling zullen zowel liefhebbers van gekruide of gedramatiseerde getuigenissen als lezers die dol zijn op avontuurlijke verhalen of foto's van militaire uitrusting zeker hun gading vinden ... Niet-liefhebbers kunnen niet ontkennen dat ook dit soort literatuur in de bibliotheek van het CegeSoma thuishoort, en als ze die niet kunnen smaken, kunnen ze elders zoeken, want onze collecties zijn immers rijk genoeg om iedereen tevreden te stellen !

Alain Colignon, bibliothecaris
10.9.2020

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [News](#) » Historische waarheid en beeldvorming over WOII in België in tijden van zogenaamde 'post-truth'

Historische waarheid en beeldvorming over WOII in België in tijden van zogenaamde 'post-truth'

Op 23 september verzorgde [Nico Wouters](#) (CegeSoma-Rijksarchief) de Da Vinci-lezing van de Koninklijke Vlaamse Academie van België, over historische waarheid en beeldvorming over WOII in België in tijden van zogenaamde 'post-truth'.

In een lezing van ca. 50 minuten keek hij naar de manier waarop historici de laatste 75 jaren hun wetenschappelijke 'waarheid' over WOII hebben proberen vorm te geven, telkens midden een intens maatschappelijk debat. Hij behandelde de spanning tussen 'geschiedenis' en 'herinnering' maar kwam ook tot kritisch zelfonderzoek. Hij besloot dat WOII-historici er na 2002 te weinig in geslaagd zijn een eigen project te lanceren, vanuit de specifieke wetenschappelijke attitude en intentie.

Impikkend op het huidige debat over het koloniale verleden, argumenteert hij dat tegengas geven aan bepaalde maatschappelijke druk niet gelijkgeschakeld mag worden met het 'terugkruipen in de ivoren toren'; en dat de discussie over het al dan niet participeren aan (politieke) publieksgerichte initiatieven zelfs een valse discussie

is.

We moeten volgens hem onze waarheidsclaim niet alleen funderen in onze methode en onze empirie, maar vooral de specifieke wetenschappelijke intentie en attitude opnieuw scherper definiëren.

Als WOII-historici terug steviger in hun schoenen willen staan om actief maatschappelijk te participeren, kunnen ze dat enkel als ze zelf opnieuw begrijpen welk specifiek statuut hun wetenschappelijke 'waarheid' eigenlijk heeft.

De lezing van ca. 50 minuten is opnieuw te bekijken via : <https://youtu.be/o4M6HKVtYKg>

Ander nieuws

[Belgische koloniale geschiedenis in het BTNG](#)

[Was opa een held?](#)

[Tot weldra...](#)

[De "ongewone" zomer van 1940](#)

[Wetenschap en waarheid : archieven en onderzoek](#)

[Belgium WWII in tijden van quarantaine](#)

[Ontdek de publicaties van het CegeSoma of laat anderen ze ontdekken...](#)

[Het CegeSoma is aan het telewerken](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

Corona-maatregelen en uw bezoek aan de leeszaal

Het grote publiek kan de leeszalen van het Rijksarchief/CegeSoma opnieuw bezoeken, **op afspraak en mits het dragen van een mondmasker**. Wie een plaats wil reserveren, moet minstens 2 werkdagen vooraf via e-mail contact opnemen met de betrokken dienst van het Rijksarchief. De coördinaten van onze diensten zijn [hier](#) te vinden. Het maximum aantal bezoekers per dag is beperkt. U ontvangt dus altijd eerst een bevestiging per e-mail van de datum, waarna uw reservatie definitief is. **Stukken worden aangevraagd via onze online catalogus PALLAS**. Let op : als u grote hoeveelheden aanvraagt uit ons depot in de Belgradostraat, gelieve dan rekening te houden met een eventueel langere wachttijd.

Het Rijksarchief/CegeSoma zal uiteraard alle **voorzorgsmaatregelen** treffen om de veiligheid van zowel bezoekers als medewerkers te waarborgen. Het aantal beschikbare plaatsen wordt beperkt naargelang de mogelijkheden die elke leeszaal te bieden heeft. Om je bezoek zo optimaal mogelijk voor te bereiden, kan je [hier de bijzondere voorzorgsmaatregelen voor de strijd tegen Covid-19 raadplegen](#).

- Intussen blijven we onze **minimale dienstverlening** maximaal invullen en blijven we inzetten op de uitbreiding van onze [archieven en archieftoegangen online](#). Alle Rijksarchieven (waaronder het CegeSoma) blijven bereikbaar via telefoon en e-mail.
- Om de langdurige sluiting van de leeszalen enigszins te verzachten, worden de **bestandscontroles** die nog gepland stonden voor 2020 **geannuleerd**.
- Alle **publieke evenementen**, colloquia, bezoeken van groepen, recepties, boekvoorstellingen, opleidingen, e.d. die het Rijksarchief/CegeSoma organiseert, zijn **tot nader order** afgelast. Er wordt een uitzondering gemaakt voor de organisatie van seminaries voor kleine groepen studenten die onder zeer strenge voorwaarden kunnen plaatsvinden (toepassing van sanitaire veiligheidsmaatregelen).
- **Transporten** worden geleidelijk aan hervat op maandag, dinsdag en woensdag, op voorwaarde dat de voorzorgsmaatregelen (afstand van 1,5 meter e.d.) gerespecteerd kunnen worden.

Tijdens de periode van sluiting van de leeszaal kan u via onze [digitale leeszaal](#) toch bepaalde opzoekingen doen zoals :

- **De algemene catalogus Pallas** vindt u via [deze link](#)
- **De beschrijving van de inhoud van een aantal fondsen en collecties** vindt u [hier](#)
- **Bepaalde gedigitaliseerde documenten** zijn [online raadpleegbaar](#)
- **Thematische fiches die u helpen bij het onderzoek** vindt u onder de knop [Hoe een onderzoek beginnen ?](#)

Blijf op de hoogte via onze website en via [Facebook](#). We danken u voor uw begrip.

© Cegesoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11